

JEAN RACINE

dat de tragedies van dezen schrijver, evenzeer als opera's, een onmiskenbaar verband hebben met de werkelijkheid en er toch altijd van verwijderd blijven. Men moet eruit besluiten dat zijn tragedies in hooge mate uitingen zijn van de scheppende verbeelding.

De scheppende verbeelding van Racine heeft met de historische gegevens eenvoudig gedaan wat ze wilde; niet meer en niet minder. Zoo was in zijn tijd ook Vergilius met de Homerische gegevens te werk gegaan; hij had ze op . . . Vergiliaansche wijze, dat wil zeggen op een meer gelijkmatige, meer zoetvloeiende, gladdere wijze, bewerkt. Racine heeft gehandeld zooals Vergilius deed, en zooals in zulke gevallen te allen tijde alle dichters zullen doen. Niet omdat hij de toestanden en personen die hij gebruikte, wilde aanpassen aan die van zijn tijd, heeft hij ze gewijzigd; hij deed het omdat hij ze wilde aanpassen aan zijn geestes- en gemoedsgesteldheid, en aan het ideaal dat deze gesteldheid in hem had doen geboren worden.

Daarom ook kunnen wij, behalve de reeds aangeduide, nog andere wijzigingen opmerken, en wel zulke die op geen wijze met de contemporaine toestanden in verband staan. Nero heeft bij Racine, ondanks zijn gebreken, toch een waardiger karakter dan hij bij Tacitus vertoonde. Zouden wij nu verplicht zijn, aan te nemen dat hier het voorbeeld van Lodewijk XIV in het spel is? Immers neen! Junie, in *Britannicus*, is een nobel meisje, terwijl een zekere Junia Silana, bij de Romeinsche geschiedschrijvers die zich met Nero en Britannicus hebben beziggehouden, den indruk maakt van een behaagzieke oude vrouw. Xiphares en Monima zijn in werkelijkheid eerder gestorven dan Mithridates, maar ze overleven hem bij Racine. De kuische Hippolytus is bij den Franschen schrijver verliefd, en de tamelijk hardvochtige Esther van den bijbel is bij hem menschlievend en vergevensgezind geworden. Moeten wij al die veranderingen aan concrete gevallen uit de persoonlijke ervaring van den dichter toeschrijven? Natuurlijk niet!

Deze en dergelijke veranderingen heeft hij uitsluitend aangebracht omdat hij ze noodig had voor de geloofwaardigheid en het evenwicht van zijn stukken. Ze hebben er belangrijk toe bijgedragen, dat deze stukken konden ontstaan en een blijvende waarde verkregen. De historische *verwijzingen* in Racine's stukken — om ze aldus ter samenvatting van wat ik in den aanvang betoogde maar eens te noemen — boeien weliswaar in hooge mate onzen geest en brengen onze herinneringen aan vroegere lectuur tot nieuw leven. Voorts is het onmiskenbaar dat de „verwijzingen” naar het hoofdsche leven rondom den schrijver ons niet minder boeien, mede doordat ze hemzelf, tegen dien achtergrond, nog beter doen uitkomen. Het is zeker dat dit alles ons verrijking levert. Maar de grootste verrijking is voor ons gelegen in het feit dat de figuren van Racine's tragedies, ten deele aan